

helő tartás erkölcsileg csak addig indokolható, míg a volt feleség társadalmi állásához nem illő és a közerkölcsökbe ütköző botrányos életmódjával a tartásra érdemtelenné válik. Fejtegetéseim eredménye az volt, hogy a végleges nőtartásra való érdemtelenség eseteit a bírói gyakorlatnak az ideiglenes nőtartás és a bontóperbeli vétkesség szabályaitól függetlenül kell kifejlesztenie és hogy az érdemtelenség intézményének mélyén nem a házastársi köteleességek megsértésének, hanem a tartásra jogosítottnak a tartásra kötelezettel szembeni fokozottabb figyelem és tekintetnek gondolata rejlik.

A m. kir. Kúria P. III. 686/1935. számú, 1935. június 26-án hozott ítéletének indokolása visszatér a régebbi helyes állásponthez. Kimondja, hogy „habár a házasság felbontása következtében a házastársak házassági kötelességei egymással szemben meg is szűnnek, a tartásra jogosult nőnek a házasság felbontása után is oly magatartást kell tanúsítania, mellyel az életviszonyok között járó megbecsülését megőrzi. Ezzel ellentétes a nőnek olyan magatartása, amellyel a női szeméremérintet és tisztességet súlyosan sérti. Ily magatartású nő a megbecsüléshez való jogát elveszti és azzal érdemtelenné válik arra, hogy volt férje őt eltartsa.”

Talán csak azzal egészíthető ki az ítélet elvi jelentőségű indokolása, hogy érdemtelenségre okot ad a volt férjjel szembeni ok nélküli durva, botrányt okozó magaviselet, pl. a nő a volt férjét nem nyilvánosan ugyan, ok nélkül felfofozza, azt a hirt terjeszti róla, hogy a hivatalában sikkasztott és ezzel árt. hírnevének, de esetleg munkaadója gyanúját is felkelti.

Helyes az ítéletnek az a kijelentése is, hogy olyan tényeket nem lehet az érdemtelenség megalapozására felhozni, melyről a volt férj már a bontóper folyama alatt ismert és ott felhozott, vagy a perjog szabályai szerint felhozhatott. Nézetem szerint az érdemtelenségre csak oly ok adhat alapot, mely a házasság felbontása után merült fel, mert előbbi ok felhozása, ha a férj előbb nem is tudott volna róla, a vétkesség kérdésében való perújításként hatna, amit a törvény kizár. De ha a bírói gyakorlat ezt meg is engedné, úgy ez nem a végleges nőtartásra való érdemtelenség esete lenne, hanem a végleges nőtartás kötelezettsége tekintetében új pernek méltányosságból való megengedése, egy újabb esete annak az eddig névtelen perjogi intézménynek, amit ifj. dr. Nagy Dezső perisméltésnek nevezett el. Sz—i.

Külföldi törvény és bírói gyakorlat a nemzetközi magánjog szempontjából. Mi a tartalma a nemzetközi magánjog utaló szabályának, amely valamely külföldi jog alkalmazását írja elő? Nevezetesen: ahol az illető külföldi állam joga a kérdéses joganyagot törvény útján szabályozza — az alkalmazandó „külföldi jog” köre lezárul-e a törvényi rendelkezéssel, amelynek értelmezési munkáját a belföldi bíró már maga látja el, vagy pedig a külföldi jog keretében kötelezően alkalmazandó-e a külföldi ország bírói gyakorlata. Semmi kétség, hogy a külföldi jog tartal-

mát nemcsak a törvények, az írott jog, hanem a szokásjog, a nem írott jog is alkotja. A kérdés tehát: vajjon a bírói gyakorlat szokásjog-e? v. Tuhr nagy elismerésre szert tett könyvében (Bürgerliches Recht. Allgemeiner Teil) beszél a „Gerichtsbrauch“-ról „der zwar noch kein Gewohnheitsrecht ist, aber bei langer Dauer zur Entstehung eines Gewohnheitsrechtes führen kann“. Ily értelemben dönti el a kérdést a Kúria P. IV. 62231/1934. sz. határozata is, „miután az olasz törvények alkalmazásának keretében az azok nyomán netán kialakult állandó olasz bírói gyakorlat is beletartozik, nem lehet mellőzni annak tisztába hozatalát, hogy a tárgyalt kérdésben Olaszországban van-e állandóan kialakult bírói gyakorlat?“ Ez az álláspont az egyes elszigetelten maradt bírói döntéstől megvonja azt a tekintélyi erőt, hogy a jog alkotó elemeinek tekintse, de az állandóság hangsúlyozásával a bírói ítélkezés szokásjoggá való eltekintélyesülésének szó szerinti említetlensége mellett is a nemzetközi magánjog utaló szabálya által az állandó bírói gyakorlat alkalmazandóságát decretálja. Elméletileg nehézséget támaszt a Kúria kijelentésének egyik óvatossági klauzulája. A Kúria „az azok (törvények) nyomán kialakult bírói gyakorlatról beszél. Ez a szövegezés aligha akarja azt jelenteni, hogy ezzel a törvényrontó bírói szokásjog (amely nem a törvény nyomán, hanem a törvény ellenére keletkezett) alkalmazhatatlan volna. A bírót még saját hazai joga tekintetében is kényes kérdés elé állítja a szokásjog törvényrontó jellege. A törvényrontó szokásjog nem harsogja önmagáról ebbeli mivoltát, a contra légem szokásjog is akként alakul ki, mintha az amit kimond, secundum, légem volna. Csak az utóbb bekövetkező elméleti feldolgozás kimutatja, hogy törvényrontó szokásjog alakult ki. A bíró ösztönösen mellőzi a reá terhes nyilatkozást, a bírói szokásjog törvényrontó volta felől. Külföldi bírói gyakorlat törvényrontó jellegét kutatni tehát a Kúria nyilván nem intencionálta és így zavartkeltő a Kúria határozatának utalása a gyakorlatnak a törvények nyomán való kialakulására.

B. S.

A munkásbiztosítási törvény 90. §-ához. A szakasz a munkaadónak a balesetet szenvedett munkással szemben fennálló kártérítési kötelezettségét szabályozza akként, hogy a baleset, illetve betegség szándékos előidézése esetén, illetve az esetre, ha a hatóság által előírt ovorendszer szabály, vagy ovóintézkedés fogantatásának elmulasztásából származott a baleset, illetve betegség és ezt büntető bírói ítélet megállapítja. Ezen a két eseten túl a munkaadó kártérítéssel nem tartozik. (Elhanyagoljuk itt is, a következőkben is azt az esetet, hogy a munkaadó büntetőítélet nélkül is felelős, ha a büntetőeljárás nem indítható meg.)

A szándékosság nem gyakorlati esetét mellőzve, még az 1907. évi korábbi munkásbiztosítási törvény hatálya idején ál-